

בבית הדין הרבני האזורי נתניה

לפני כבוד הדיינים :

הרב מיכאל עמוס - אב"ד, הרב שניאור פרדס, הרב אריאל ינאי

התובעת : פלונית

נגד

הנתבע : פלוני

הנדון : גירושין

פסק דין

בתיק זה פתחה האישה הגב' [פלונית] כנגד בעלה מר [פלוני] תיק לתביעת גירושין ביום ג' בכסלו תשע"ב (29.11.2011). בנימוקי התביעה כתבה: "בגידה, לא מסתדרים. אני נמצאת לבד."

בתיק זה התקיימו כמה דיונים כדלהלן: ה' בשבט תשע"ב (29/1/2012) - בו הופיעה רק התובעת), כ"א באייר תשע"ב (13/5/2012), א' בכסלו תשע"ג (15/1/2012), י"ב באדר תשע"ב (6/3/2012), ז' באדר תשע"ג (17/2/2013) - בו הופיעה רק התובעת), כ"ז בניסן תשע"ג (7/4/2013) - בו הופיעה רק התובעת), ב' בתמוז תשע"ג (10/6/2013) - בו הובא הבעל בצו הבאה בסיוע משטרת ישראל), ה' בתמוז תשע"ג (13/6/2013). הבעל לא הגיש כתב הגנה.

ביום ה' בתמוז תשע"ג (13/6/2013) הוצאה החלטה כי על הצדדים להגיש את סיכומיהם בתביעת הגירושין. האישה תגיש תוך 45 יום ולאחריה יגיש הבעל את סיכומיו תוך 45 יום ולאחר מכן תגיב האישה תוך 14 יום.

ביום כ"ח באב תשע"ג (4.8.2013) הגישה האישה את סיכומיה, בהן העלתה בין השאר גם עניין תביעתה לכתובה. הבעל לא הגיש את סיכומיו. האישה הגישה בקשה ביום ב' במרחשוון תשע"ד (6.10.2013) למתן פסק דין ללא סיכומי הבעל מאחר שעברו ארבעה חודשים מאז המצאת סיכומיה ללא תגובת הבעל. ביה"ד לפני משורת הדין הוציא החלטה ביום ד' במרחשוון תשע"ד (8.10.2013) כי על הבעל להמציא סיכומיו בתוך 14 יום ולאחר זמן זה תעלה האישה בקשתה מחדש. הבעל

שוב לא הגיש את סיכומיו. ביום י"א בכסלו תשע"ד (14.11.2013) הגישה האישה בקשתה מחדש למתן פסק דין. לאחר שניתנו לבעל ההזדמנויות להגיש את סיכומיו, ביה"ד נערך לכתובת פסק הדין.

טענות הצדדים

מהעולה מטענות האישה בדיונים נמצא כי בעלה אשר עבד עמה בחברה ל[...], יצר קשר מלא עם עובדת החברה בשם [א'] ובגד עמה באשתו במשך שנים. לטענתה, על אף תחנוניה וההזדמנויות הרבות שנתנה לו הוא לא הפסיק קשר זה. בנוסף טוענת האישה שהבעל היה משפיל אותה, מכה אותה, מעניש אותה, מעמיד אותה בפינה, ואף לעתים אוסר עליה לצאת מן הבית לעתים. היא תובעת כי ביה"ד יחייב את הבעל בגירושין עקב מעשיו. היא אינה מוכנה בשום פנים לנסות שלום-בית. לדבריה היא פגועה ופצועה נפשית, אינה מוכנה לסלוח, אינה מאמינה בו שישתנה ואינה מוכנה לשמוע כלל על חזרתו.

הבעל מודה במרבית הטענות, אלא שטוען שהוא מעונין לשקם את שלום-הבית. הוא מכה על חטא, מודה ומצטער על מעשיו. הוא מבטיח שלא ישוב על מעשיו. הוא טוען שכבר נפרד מ[א'] שמחמתה אף נהרס העסק ואשר היא זו שגרמה לו לטענתו הפסדים גדולים והוא אינו אוהב אותה יותר. כואב לו שהילדים לא יישארו עם אבא בבית, והוא רוצה לעשות כל שיינתן כדי להשיב את אשתו לשלום-בית. הוא אוהב את אשתו, יכבדה ולא ישוב למעשיו הרעים. יצוין שהבעל הדגיש יותר את דאגתו לילדיו מאשר אהבתו לאשתו, אף שציין גם את זאת.

ביום י"ט בכסלו תשע"א הוגש לביה"ד מכתבו של הרב הראשי של פרדס חנה - כרכור הרה"ג ר' דוד צדקה שליט"א ובו נכתב כדלהלן:

"הבעל [פלוגי] - מנהל רומן עם אישה גרושה, ואשתו סובלת נפשית מאוד ממנו ופקעה סבלנותה ורצונה ממנו גירושין. ונא כבוד ביה"ד למצוא מזור ותשועה לכאב שלה ולהושיעה."

כדי להבין את טענות ומענות הצדדים נצטט להלן מדבריהם של הצדדים במהלך הדיונים.

האישה אמרה בדיונים את הדברים הבאים:

"הוא גר אצל המאהבת שלו [א']". "הוא גר אתה שנה, אח"כ חזר הביתה, ניסיתי שלום-בית הרבה זמן, עכשיו אני רוצה להתגרש. עברתי תקופה לא קלה". "הוא הודה, אז למה אני צריכה הוכחות."

כל השנים היה עם אחרות". "חוץ מהבגידה שלו, בעלי לא מכבד אותי, מדבר אלי לא יפה. הוא לא נמצא בבית הרבה, הייתי לבדי בבית, לא מפרגן לי בכלום, לא מבין אותי בכלל, אני עברתי דברים קשים אתו, השפלות, זה לא היה מגיע לי."

"הוא בגד בי עם [א'], הרבה שנים הוא גם הודה הוא עבד איתה, וזה מאוד פגע בי". "אני סובלת חמש שנים, אינכם מבינים כמה סבלתי". "הוא הוציא אותי מדעתי לקראת הסוף". "קשה לי לשמוע אותו, שקרים, איני רוצה להמשיך להיות אתו". "התאכזר בי, מאוד פגועה ממנו, היום קשה לי לקבל אותו בחזרה. שנינו יודעים מה עברנו, ניסיתי ונלחמתי, החבל נגמר, לא היו לו גבולות, יוצא מתי שרוצה". "הוא חמש שנים עם אותה אישה". "לחיות כמו בכלא."

"לא מאמינה לך". "סבלתי נפשית שנים, בגידות, התנהגות שלו הוא פגע בי נפשית". "כמה פעמים ביקשתי ממנו". "הרבה שנים יודע כמה סבלתי ממנו, ממש! עברתי אתו גיהנום, אני היום לא רוצה אותו."

"לא רוצה לעשות דבר שאיני שלמה, אני מרגישה שאני לא מסוגלת, רק לחשוב להיות אתו, איני יכולה, איני מאמינה שהוא ישתנה". "הוא תמיד זלזל בי הוא רואה מישהי אחרת, לא מפחדת ממך". "אין דברים כאלו, עברתי גיהנום אתו, לא יכולה לסלות, יש לי פחד ממנו, תמיד זה יהיה! איני רוצה להמשיך את הקשר, איני חושבת על גבר אחר, אני רוצה להמשיך את חיי, יש לי את השקט הנפשי שלי."

"איני רוצה. הוא לא ישתנה, אדם לא יכול להשתנות, שבעעשרה שנים אדם רע". "הוא בגד, היה לי מאוד קשה הוא אתה הרבה שנים, היה לי מאוד קשה, נפגעת מאוד קשה."

"הוא עם האישה הזו שש שנים, זה הרבה שנים". "הלואי וזה היה רק בגידה, זה רומן, זה יותר קשה."

"אין לי אמון בו. הוא צריך לחזר אחריי. הוא אלוף בדיבורים, הפעם אחרי שזה עבר את הגבולות, אמרתי לו - אליך איני חוזרת."

"היום זה מאוחר מדי, אני מפחדת לחזור לזה, איני מאמינה לו".
"כל הזמן הבטיח, אני היום לא מאמינה לו."

"תמיד אזכר ב[...] אז אפגע, אתה מודה, אתה התעללת בי, זה נגמר, לא יכולה לחיות אתך, תכבד אותי, לא הקשבת לי". "מקלל אותי משפיל אותי, מדבר אלי לא יפה, לא היה יום שלא בכיתי, לא אפרט. מספיק איך שהוא היה מדבר אלי. "למשל היה מעניש אותי, לא יכולתי לצאת, היה מקלל אותי, מילים קשות, זו השפלה גדולה". "מעמיד אותי בפינה". "למשל היה מעניש אותי, לא יכולתי לצאת, היה מקלל אותי... מעניש אותי שלא לצאת מהבית, אם אני רוצה לצאת ולא נותן... הוא מאיים, אם אצא, אז מה יהיה על החיים שלי?"

לדברי האישה הבעל היה מכה אותה פעמים רבות ומאיים ש"ישחט אותה". הבעל הודה בדבר אך טען שהדבר בא לאחר מריבות עם אשתו ולאחר ששרטה אותו האישה עקב בגידותיו. כך עלה גם מדברי האישה.

הבעל בתגובותיו במהלך הדיונים הודה בקשר שהיה לו עם [א'] אלא שמבקש את סליחתה של אשתו. הוא אף הודה ש"עשה הרבה טעויות".
לטענת הבעל האישה מנעה ממנו יחסי אישות, ענתה האישה:

"כשהוא מגיע מאוחר מאד, ורוצה שאני אהיה אתו, ויודעת שהיה עם אחרת לא אסכים. הוא עם האישה הזו שש שנים, זה הרבה שנים, איני זוכרת שהיה לפני, ממתי שהכול השתבש, לא מנעתי ממנו, תמיד אומר לי. יש לי ילדים, כל גידול הילדים זה אני. אישה כבר עייפה, וקשה לו להבין."

עוד הוסיפה:

"הוא רוצה יחסים בשעה 05:00 ולא הסכמתי."

בהמשך להודאת הבעל אמר בנוסף שהיה נתון תחת "כישוף" אחרי אותה אישה, אשר העסק קרס בגללה ויש לו חובות גבוהים ומבקש לחזור לשלוס־בית. וכך אמר:

"ביקשתי שהיא תחזור, ואני מתחייב, להיות הכי צדיק, נכון שלא הייתי אבא טוב, ושהיא תיתן לי את הצ'אנס, ולא מאמינה לי, ואמרתי לה בצדק. אני אצליח לעמוד בזה. פגעתי בה בגלל הקשר שלי אֶתה."

כאשר ביה"ד טען לבעל - הלכת עם אחרת, ענה הבעל: "אז תשחטו אותי.
עשיתי. האם אין תשובה?"

הדיון ההלכתי

עניינו של "רועה זונות" - חיובו או כפייתו לגט - הוא נידון רחב בספרי הפסיקה.
מקורו בספר האגודה למסכת יבמות פרק הבא על יבמתו, הובא להלכה בשו"ע
(אבהע"ז סי' קנד סעי' א) ברמ"א:

"מי שהוא רועה זונות ואשתו קובלת עליו, אם יש עדות בדבר
שראו אותו עם מנאפים או שהודה, יש אומרין שכופין אותו
להוציא."

בספר האגודה כתב:

"פעם אחת בא מעשה לידי, לאה טוענת על ראובן שהיה רועה זונות
והוא כופר, ופסקתי שאם תביא עדים שהוא כן, יוציא ויתן כתובה,
איבעית אימא קרא ואיבעית אימא גמרא ואיבעית אימא סברא.
קרא דכתיב אם תקח נשים על בנותי ואיבעית אימא גמרא
דאמרין הכא והוא באפשר בסיפוקיהו ובנדון זה כתיב ורועה
זונות יאבד הון; ואיבעית אימא סברא, דגרע מכל הני דפרק
המדיר. ודוקא שיש עדים וכו'. גם אמרתי שיעידו העדים זה שלא
בפני זה ויחקרו אותם בדרישה וחקירה כמו על דיני נפשות. ואחרי
שפסקתי בכתב שלחו קרובי האשה תשובה הר"מ ז"ל, הועתקה
מכתיבת ידו והאריך בו מאד וכתב כל הני טעמי שכתבתי, וסוף
דבריו היכא דאיכא סהדי או שהודה מעצמו כייפינן ליה להוציא."

ה"בית יוסף" שם כתב:

"מכל מקום נראה לי דאין לסמוך על דברי ספר האגודה וכו' לכפות
להוציא על דבריהם כיון שלא הוזכרו בדברי שום אחד מהפוסקים
המפורסמים."

אולם כאמור הרמ"א פסק כדברי ספר האגודה. כך גם מדייקים מדברי הגר"א
בביאוריו שם ס"ק ס"ה.

ובספר "יד אהרן" לרבי אהרן אלפאנדרי (הובא בפד"ר ח) הביא את דברי
התשב"ץ ח"ב סי' ח (שצוטט בשלהי פסק דיננו) וכתב:

"ואילו היה רואה רבינו המחבר ז"ל דברי הרשב"ץ אלו, אפשר שלא היה כותב שאין לסמוך על דברי ספר האגודה וכו'."

ובתשובת המהרי"ט צהלון ח"א סי' רכט פסק לחייב גט ב"רועה זונות" אך לא לכפותו, על פי דברי הבית יוסף (צוין ב"עטרת דבורה" שם).

וב"ערוך השולחן" (סי' קנ"ד ס"ק ט"ז) כתב:

"עוד כתב מי שהוא רועה זונות ואשתו קובלת עליו אם יש עדות בדבר שראו אותו עם מנאפים או שהודה יש אומרים שכופין אותו להוציא וכו'. ואע"ג דעל שארי עבירות כשאין נוגע לה אין כופין אותו לגרש, מ"מ ברועה זונות כופין דוודאי נוגע לה לעונתה דרועה זונות ממאס בהיתר ומים גנובים לו ימתקו ובוודאי שמאוס עליה ואפשר שגם יש סכנה בדבר. ולא מיבעיא לדעת הרמב"ם דבמאס עלי כופין להוציא אלא אפילו להחולקים במאס עלי, בכה"ג מודים. והרי בש"ס מבואר דבמורד מתשמיש כופין וכ"ש ברועה זונות דגרוע יותר כמובן וכל זה כשנתברר הדבר בבירור גמור."

בנידון זה של רועה זונות הרחיבו בפסקי דין רבניים, ראו לדוגמה ח"א עמ' 141, ח"ח עמ' 259, ח"יב עמ' 26, "עטרת שלמה" להגרש"ש קרליץ סי' מ"ד, "עטרת דבורה" להגר"א לביא סי' צ ועוד.

בפד"ר (ח"א עמ' 141) פסקו הדיינים הגר"י עדס, הגר"ב ז'ולטי והגר"ש אלישיב זצ"ל:

"ואם כי למעשה אין כופין ברועה זונות לגרש כיוון שיש בזה מחלוקת הפוסקים, אבל מכל מקום יש לחייבו לתת גט."

בפד"ר (כרך ח עמ' 256) כתבו הדיינים הגרש"ב ורנר, הגר"ע אזולאי זצ"ל והגר"ח צימבליסט שליט"א:

"תביעת האשה לחייב את הבעל במתן גט משום שהוא מחבק חיק נכריות, רועה זונות ומכלה ממונו עליהן, היא עילה שבגללה מחייבים בגט ואף כופין אותו לגט, כמבואר בשו"ע אה"ע סימן קנ"ד ברמ"א ס"א."

עוד עיין ב"עטרת דבורה" שם שהעלה כי לדעתו בדורנו (גם מחמת סיבת הסכנה) ניתן אף לכופר רועה זונות.

וכך כתב שם (עמ' 641) בייחס לטעמו המחודש של ה"ערוך השולחן" שהבאנו ש"אפשר שיש סכנה בדבר":

"הטעם השני התחזק בזמננו עשרת מונים עקב מחלת האידיס האורבת לאותם מופקרים, מחלה חשוכת מרפא העלולה להביא לסכנת מוות, דבר שלא היה בדורות הקודמים."

עוד כתב שם (עמ' 642) בייחס לפסק דינם של הרבנים בפד"ר ח"א (עמ' 141) שחייבו בגט אך לא כפו גירושין, בזה"ל:

"אך באותו פסק דין לא ראו את גדולי הפוסקים שהבאנו לעיל שפסקו כספר האגודה. ונראה שיש מקום להורות לכפות גירושין כשאנו רואים שמלבד היותו רועה זונות, אדם זה מאוס על אשתו עקב מעשיו האלימים והתנהגותו כנגדה, ואינו חוזר בו ממעשיו אלא אדרבא במעשיו מעמיק את הפירוד בלא תקנה, ובצירוף הסכנה ממחלות קשות הנדבקות באדם הפרוץ בקשרים עם נשים זרות, סכנה המונעת מהאשה להסכים לחזור ולחיות עמו."

אמנם ב"עטרת שלמה" שם החמיר בדין "רועה זונות" אך נראה כאמור שאין מנהג בתי הדין לפסוק כמותו. וכך כתב שם:

"אמנם בעיקר הדין של רועה זונות עוד לא ברור כלל אם אפשר לכופ את הבעל לתת גט, כי אף שהרמ"א בסי' קנ"ד ס"א מביא ש"א שכופין להוציא, אבל הב"י באהע"ז סוף סי' קנ"ד חולק ע"ז ופוסק שאין כופין על גט בטענה זו, אמנם הרמ"א לשיטתו בד"מ שם שחולק על הב"י, אבל כיון שיש מחלוקת בזה אי אפשר לכופ מצד ספק". (עיי"ש בהמשך דבריו).

אמנם גם לדבריו בכל הסימן שם משמע שאף שאין לכפות גט, ניתן לחייבו בגט שכן כל דבריו שם עוסקים בכפייה. וכן כתבנו בשם המהרי"ט צהלון אף שהלך בדרכו של הב"י.

ובשו"ת נושא האפוד (סי לב) נכתב:

"אבא נבא בסוג דרועה זונות דנתברר אצלנו דהוא מוחזק בכך לא אחת ולא שתיים.. ומוהריט"ץ בסי' רכ"ט שנשאל כנ"ד ממש...שאל השואל אם כופין אותו ליתן גט והרב מצדד אצדודי וכתב וז"ל איברא דכיון דבאה מחמת טענה גדולה שהוא עושה נאצות גדולות וניאוף ושחוק וקלות ראש ומחמת כן מאסה אותו ישר כוחה והיינו

יכולין לומר כגון זה אין אדם דר עם נחש בכפיפה כמ"ש הרמב"ן
סי' ק"ג וכו' א"כ גם אנו נאמר בצער זה שראה אותו נואף ובוכל
בת אל נכר אין לך צערא דגופא גדול מזה ואפילו נאמר דאין כופין
אותו לגרש וכו' אפשר שאם לא רצה לגרש כופין אותו ליתן כתובה
וכו' ומה גם שכבר התרו בו פעמים שלש וכו' כ"כ האי יכולה לתבוע
נדונייתה וכו' וה' מוהריק"א בטור אה"ע הביא תשובות שאם
הבעל הולך אחר זונות שכופין לגרש והאריך בזה וכו' מבואר דלא
ברירא ליה לחלוק ולא לעשות מעשה.

ויותר נראה משטחיות דבריו שהיה דעתו כספר האגודה אך כיון
שעיקר שאלתו היה על הנדוניא לא רצה להיטפל על זה. והגאון
חכם צבי סי' קל"ג הביא דברי האגודה שכתב דרועה זונות יאבד
הון וסופו לא יהיה בידו לפרנסה וכתב דאף שאין דעתו נוחה מטעם
זה שיהא נדון ע"ש סופו כבן סורר ומורה מ"מ אף לפי דברי
האגודה אין הדברים אמורים אלא במוחזק לכך. ואפילו לספר
האגודה לענ"ד צריך ג"כ התראה דלא יהא זה חמור מעוברת ע"ד
וכו' ולא עוד אלא דאף אם רצונה ללכת בלי כתובה אין כופין אותו
כלל לגרש אלא אחר התראה וכו'.

**הרי דאע"ג דיצא לחלק כדברי האגודה עכ"ז העלה דאחר התראה
כופין אותו לגרש וללכת בלי כתובה.** והכי נמי שכבר התרו בו כמה
פעמים ולא חזר ואינה תובעת כתובתה, לדעתו כופין אותו לגרש.
נמצאנו למדין דסברת האגודה הגם דלא קבלוה לגמרי הפוסקים
האחרונים מ"מ לא מצינו שחלקו עליו בפירוש רק הרב"י ושאר
הפוסקים לא חלקו רק שלא סמכו עצמם לעשות מעשה.

אמור מעתה הכא דנמצאו בהאי שאלה תרי ריעותי הנ"ל דהיינו
שמכה את אשתו וזולל וסובא והולך אחרי הזונות אלו הן הנצרפין
לכוף אותו כאשר איכא הכא ספק ספיקא. ספק אי הלכה
כהסוברים דמכה אשתו כופין אותו להוציא ואת"ל דאין כופין
אותו לגרש רק דחייב לגרשה שמא הלכה כהרמב"ם והאגודה
דסברי דברועה זונות כופין אותו לגרש והנה נהפך וכמובן."

הנידון שלפנינו עוסק בבעל רועה זונות במשך תקופה ארוכה ואף בעל שהכה את
אשתו (אמנם ובהסתייגות - בתוך מריבה כאמור). ונמצא כי דינו מעיקר הדין לכוף

בגט. אולם במקרה דנן חוזר בו הבעל מהתנהגותו ומתחרט ומבטיח כי ישתנה ולא ישוב לדרכו זו לעולם.

יצוין שהתנהגותו של הבעל הביאה את אשתו למאיסות באמתלא מבוררת שנפסק בה שניתן להטיל על הבעל "הרחקות דר"ת" ובביטוין העדכני - סנקציות על פי החוק. ראו בהרחבה בעניין זה בספר "שורת הדין" כרך ה' במאמרם של הגר"ג צימבליסט שליט"א והגר"א לביא שליט"א שהשוו באופן עקרוני את הסנקציות להרחקות דר"ת. נראה כי כך מנהגם של רוב בתי הדין. ראו גם שם במאמרו של הגר"י גולדברג שליט"א ששיטתו להחמיר בעניין הסנקציות. נראה כי בנידון דנן כולם יודו להטלת סנקציות וייתכן שאף יותר מכך וכדלהלן. יצוין שיש תמיד לבדוק הדק היטב בכל סנקציה ביחס לבעל הרלוונטי אם הסנקציה הספציפית יש בה כדי כפייה.

המאיסות שלפנינו ברורה ומוחלטת. אישה שבעלה בגד בה במשך חמש שנים, הכה אותה (אמנם ובהסתייגות - במסגרת המריבות על אודות הבגידה), העניש אותה והעמידה בפינה, אין ספק שטענתה שאינה סובלת אותו ולא רוצה בו מתקבלת, ואפשר להטיל עליו את הסנקציות הקבועות בחוק או לפחות חלקן.

נצטט שוב חלק קטן מדבריה של האישה במהלך הדיונים בדבר מאיסותה מבעלה:

"עברתי אתו גיהנום". "אני מרגישה שאני לא מסוגלת, רק לחשוב להיות אתו. איני יכולה". "לא יכולה לסלוח, יש לי פחד ממנו, תמיד זה יהיה". "תמיד אזכר ב[...] אז אפגע, אתה מודה, אתה התעללת בי". "זה נגמר, לא יכולה לחיות אתך". (ועוד כהנה וכהנה ראו בציטוטים הרבים בראשית פסק הדין).

התראה ע"י האישה או ע"י בי"ד

יש להבהיר כי אף שיש צורך להפסיד כתובה רק לאחר התראה, נראה כי בקשותיה ותחנוניה של האישה במשך שנים מבעלה שיפסיק את התנהלותו הם בבחינת התראה. ואף שההתראה לא הייתה ביחס לכתובה, הרי הבית שמואל בסי' קטו פסק וכך ההלכה כמובא שם בפת"ש כי אין צורך בהתראה מיוחדת ביחס לכתובה ודלא כהח"מ שם. גם נראה כי אין צורך בהתראת בית דין דווקא ודי בהתראת האישה עצמה שהרי מקור ההתראה במסכת סוטה כה, א ושם מדובר בקינויו של הבעל עצמו. נרחיב את הדברים.

דהנה, בשו"ע אבהע"ז סי' קנד סעי' ג' נפסק ברמ"א :

"איש המכה אשתו עבירה היא בידו וכו'. ואם רגיל הוא בכך יש ביד בית דין ליסרו ולהחרימו ולהלקותו בכל מיני רידוי וכפייה וכו'. ואם אינו ציית לדברי הבית דין יש אומרים שכופין אותו להוציא ובלבד שמתרין בו תחילה פעם אחת או שתיים, כי אינו מדרך בני ישראל להכות נשותיהם ומעשה גויים הוא וכו'."

ובביאור הגר"א (ס"ק י) כתב :

"יש אומרים שכופין, שאפילו על שאר דברים שאין לה צער כל כך כגון המדיר שלא תלך לבית אביה או לבית האבל (כתובות עא, א) או שלא תשאל נפה או כברה (עב, ב), כל שמצערה בגופה. תשובת הרמב"ן."

ובמקור ההלכה שכופין בעל שמכה את אשתו רק לאחר שהותרה, כתב שם הגר"א (ס"ק יא) : "דלא גרע מעוברת על דת (סי' קטו סעי' ד)."

והנה, שם בהלכות עוברת על דת כתב השו"ע וז"ל : "בכל אחד מאלו תצא בלא כתובה אם יש עדים שהתרה בה תחילה ועברה על התראתו וכו'."

מבואר שההתראה באה לא ע"י בית דין אלא על ידי הבעל. ובאמת דבר זה נלמד ממקור הדין. שהרי דין ההתראה הזו נלמד מדיני קינוי וסתירה במסכת סוטה (כה, א), והרי שם המקנה לאישה הוא בעלה. ומכאן למד השו"ע שההתראה היא ע"י בעלה. ונראה כי אם לפי דברי הגר"א מקור דין התראת בעל המכה אשתו הוא מדין עוברת על דת הרי כי התראת אשתו מספיקה לכך, ואין צורך לכאורה, להתראת בית דין. אמנם בשו"ת נו"ב שהבאנו בפסק דין זה נקט בדבריו ביחס להתראת בעל שאינו זן ואינו מפרנס התראת בית דין. גם על פי המקור שהביא לצורך בהתראה מהגמרא במסכת יבמות סג, ב - "ולאו לאימלוכי ביה", משמע לכאורה, שנוקת לנו התראת בית דין או לפחות התראת רב וכדומה. יצוין שבספר "נושא אפוד" שהבאנו בפסק דין זה ציטט את דברי הנו"ב הנזכרים. וצריך אפוא עיון אם יש צורך בהתראת ב"ד דווקא או שדי בהתראת הצד השני - בן הזוג.

והנה, גם אם נחשיב את התראת האישה כהתראה יש לברר אם על פי הלכה די בהתראה סתם או שיש צורך בהתראה מיוחדת בייחס לכתובה.

הנה, ה"חלקת מחוקק" שם (ס"ק ט"ז) כתב :

"וצריך לומר לה בשעת התראה שאם תעשה עוד תפסיד כתובתה,
ועיין בתשובת הרא"ש ובמרדכי, דלא כהגהות אלפסי."

וה"בית שמואל" שם (ס"ק י"ז) חלק עליו וכתב:

"בשלטי גיבורים כתב דאין צריך להתרות אותה שתפסיד הכתובה,
אלא מתרה בה סתם שאל יעשה עוד. וכן נראה לכאורה, דהא
התראה זו נלמד מקנוי, ושם (סוטה ב, א) תנן במתניתין שמתרה
בה אל תסתרי עם פלוני, ולא תנא בשום מקום שמתרה בה
שתפסיד הכתובה. אלא בדרכי משה כתב דנראה לו מתשובת
מהר"ם וכו' דצריך להתרות אותה שתפסיד הכתובה, וע"ש די
לדחות."

ובפתחי תשובה שם (ס"ק י"א) הביא בשם הבית מאיר וכן מתשובת גאוני
בתראי שפסקו כהבית שמואל שפסק כהש"ג וכן כתב ה"שבות יעקב" על פי הסכמת
האחרונים וכן הביא בשם המהר"ש שאין צורך להתרות באופן מיוחד על הכתובה
אלא די בהתראה על גוף המעשה שאם לא תפסיקו יגרשה. לפי זה בנידון דנן
שהאישה התרתה בו אין ספור של פעמים, נחשב הדבר להתראה אף שלא הוזכרה
הכתובה בהתראה זו. אלא שיש עוד לברר את הצורך בהתראת בי"ד דווקא וכפי
שהערנו לעיל.

נצטט מדברי הבעל עצמו בדיון מתאריך ה' בתמוז תשע"ג (13/6/2013), וכך
נכתב בפרוטוקול:

"ביה"ד: כמה פעמים הייתה אלימות.

האישה: הרבה.

ביה"ד: כמה?

האישה: הוא היכה אותי כמה פעמים.

ביה"ד: הייתה לך סיבה.

הבעל: הרמתי עלי יד כשהיא הייתה מכה אותי, אבל לא מיד היא

הייתה מכה אותי בגלל [א]."

הבעל מודה אפוא כי לא רק שהותרה על התנהלותו אלא אף הוכה על כך פעמים

רבות!

התראה בדבר הידוע לכל

אולם נראה כי במקרה דנן אין צורך כלל בהתראה, דהנה בפתחי תשובה שם הביא את דברי תשובת "שבות יעקב" (ח"ג ס"ס קכ"ז) שכתב:

"נראה לעניות דעתי דאפילו נימא דכל עוברת על דת משה צריכה התראה, מכל מקום משמשתו נדה שהוא דבר הידוע לכל הנשים, אפילו שהיא עם הארץ גמורה מכל מקום בשעת נישואין לומדים עמה קרובים ושכנים כיצד תזהר בנדתה, שוב אינה צריכה התראה אחרת בשעת מעשה."

ובהמשך דבריו הוסיף הפת"ש בשמו וכתב:

"אע"ג דבתשובת הרשב"א משמע דגם במשמשתו נדה בעי התראה, היינו שאזיל לשיטתו שם שפסק דבעי התראה לומר לה שתפסיד כתובתה, וכל שלא אמר לה כן הוי כלא התרה בה. אבל לפי הסכמת אחרונים כדעת הרי"א"ז בשלטי גיבורים וכן משמע בבית דשמואל וכן כתב בתשובת מהרח"ש סימן נו, דאין צריך לומר לה כן, הרי דהתראה בזו רק הודעה שתזהר בנידתה, וזו הכול יודעים ואינה צריכה התראה עוד יותר עכ"ד, ע"ש וזה שלא כדברי הנו"ב דלעיל."

כוונת הפת"ש שדברי הנו"ב אינם תואמים את דברי ה"שבות יעקב", הם לדברי הנו"ב המובא בפת"ש שם ס"ק ג' שמשמע מדבריו להדיא שגם באישה ש"משמשתו נדה" יש צורך בהתראה להפסד כתובה אף שאיסור זה מפורסם.

ייתכן היה לומר שהנו"ב סובר כדעת הרשב"א שיש צורך בהתראה על הכתובה עצמה ומשום כך אינו סובר כהשבות יעקב וכפי שבאר השבות יעקב עצמו בדעת הרשב"א, אולם מאחר שרוב האחרונים פסקו כדעת הש"ג אזי נראה כי הלכה כהשבו"י.

יש לציין את דברי הפת"ש שם ס"ק יד שהביא עוד אחרונים שכתבו כהנו"ב שיש צורך בהתראה בעניין נידה, אולם שם מדובר על משמשתו נדה בכה"ג שלא לקחה עמה אישה שתראה שטבלה כראוי על פי הדין ובכה"ג מדרבנן נחשב לה שלא טבלה, אולם דין זה אינו ידוע ומפורסם לנשים ומשום כך יש צורך בהתראה. אולם הנו"ב עצמו עוסק במשמשתו נדה ממש. על כגון זה השבו"י חולק וכך משמע דעת רוב האחרונים וכאמור.

דברי השבוי"י הובאו בפסקי דין רבניים (כרך ג עמ' 224-220) בפסק דינם של הרבנים הגרא"י וולדנברג, הגר"ע יוסף והגר"י קפאח זצ"ל. המקרה שם הובא בזה"ל:

"הפך הבעל את הקערה על פיה במעשה מחריד ומזעזע, הוא נסה לרצוח את התובעת ואת אחיה בנשק חס והצליח לפצוע קשה את התובעת יחד עם אחיה ובדרך נס ניצלו ממות. על מעשה פשע זה נשפט ע"י בית המשפט המחוזי לחמש שנות מאסר, ובכך סתם הנתבע את הגולל לתקווה להחזרת האישה לחיות בשלום אתו, והאישה תובעת במרירות ובתוקף שבעלה יפטרנה בגט פיטורין בטענה שלאחר ניסיון הרצח אין לה יותר שום אימון בו ופוחדת לגור אתו, ומוכנה גם לקבל על עצמה לפרנס על חשבונה את שני הילדים שיש להם, כשם שהיא עושה זאת גם עד כה, בהמצא הבעל במאסר."

ובסיום פסק הדין הובאו דברי השבוי"י. וכך נכתב שם:

"ויש ללמוד מזה דאם כך משום סכנת מיתת בניה כ"ש שכופין בסכנת מיתת גופא דכל אשר לו יתן בעד נפשו, ואף דשם בעינן מיהת התראה על כך, ע"ש בהגה"מ ובשו"ת נודע ביהודה מהדו"ת חאה"ע סי' פ"ט, יש לומר דזהו הכל היכא שרק גזים ועל ידי אחרים דלאו כו"ע ידעי מחומר הדבר. אבל בכגון נדוננו שהוא בעצמו הופיע בדמות הרוצח וגם גזים ועביד מעשה כו"ע מודים דלא בעינן התראה על כך דכו"ע כמותרים ועומדים על כך וזיל קרי ביה רב הוא ועיין בכה"ג בפ"ת סי' קט"ו סק"א שמביא בשם השבות יעקב דס"ל דבמשמשתו נדה שהוא דבר הידוע לכל הנשים שוב א"צ התראה אחרת ע"ש, ובכאן י"ל דכו"ע יודו בכך דא"צ התראה מכיון דאין לך דבר הידוע לכל מחומר איסור רציחה וגם המתוקנים שבהם זהירי בזה מאד ומענישים קשה על כך."

והנה בנידון דנן בבעל המכה אשתו ובעל רועה זונות שמקור דין התראה נלמד מדיני התראת עוברת על דת הרי כי לפי פסיקת האחרונים אין צורך בהתראה מיוחדת על כתובה, וייתכן אף שאין צורך בהתראה כלל שהרי מי אינו יודע שהליכתו לאישה אחרת קבועה במשך חמש שנים הוא דבר פסול ואסור מכל בחינה גם במבט כללי של אדם שאינו שומר מצוות ואין מדובר כאן ברעיית זונות שונות כדי למלאות תאוותו שהוא גם דבר פסול בכל קנה מידה הלכתי, אלא מדובר בקשר

קבוע עם אישה אחרת תחת אשת נעוריו. זהו דבר ידוע פשוט וברור ואין צורך להתראה בעניין זה.

נצטט בעניין זה את דברי האישה בדיון מיום י"ב באדר תשע"ב (6/3/2012):
"הלוואי וזה היה רק בגידה, זה רומן, זה יותר קשה."

מה עוד שהיה לכאורה שאין צורך בהתראת בי"ד, עניין שארע במקרה דנן פעמים אין ספור (אמנם כאמור מדברי הנו"ב משמע שיש צורך בהתראת בי"ד).

נמצא כי התבצעה התראה בנידון דנן, ואף אם יש צורך בהתראת בית דין, הרי במקרה שלפנינו אין צורך בהתראה והבעל חייב במתן הגט בצירוף חיוב הכתובה. אלא שבמקרה דנן הבעל כיום חוזר בו. ונזקקים אנו לדון אם ניתן לקבל את "תשובתו" ו"חזרתו למוטב".

התראה בבעל מכה אשתו הגדרתה ומטרותיה

טעם נוסף ניתן לצרף לכך שאין צורך בהתראה בנידון דנן. דהנה, בפסקי דין רבניים (כרך ח עמ' 310-311) בפסק דינו של הגר"ח"ג צימבליסט שליט"א, הובא המקרה העוסק בבעל שהוא אדם פלילי ונשפט לשבת בבית הסוהר בעוון פריצה וגניבה. ובהמשך פסק הדין הוגדר עניינה של ההתראה, וכך כתבו:

"עוד כתבו בפס"ד מבי"ד הגדול הנ"ל: זאת ועוד, דכתב בשו"ת נו"ב מהד"ת סי' צ' וז"ל: ובאומר איני זן ואיני מפרנס אפילו לחם דכופין, מ"מ מי לא בעי התראה. וכי עדיף כח האשה מכח האיש, ובכל הני שהאישה יוצאה בלי כתובה בעי התראה...אלא ודאי דוקא כשהתרו בו הבי"ד והוא עומד במרדו ואומר איני זן...ובנ"ד הרי לא התרו במערער...א"כ פשוט שאין לחייבו לתת גט למשיבה.

והנה מצינו גם בש"ע אה"ע דין התראה לעניין לחייבו לגרשה והוא בסי' קנ"ד ס"ג בהגה: איש המכה אשתו עבירה היא בידו כמכה חבירו, ואם רגיל הוא בכך יש ביד בי"ד לייסרו ולהחרימו ולהלקותו בכל מיני רידוי וכפיה ולהשביעו שלא יעשה עוד, ואם אינו ציית לדברי הבי"ד י"א שכופין אותו להוציא ובלבד שמתרין בו תחילה פעם אחת או שתיים כי אינו מדרך בני ישראל להכות נשותיהם ומעשה כותים הוא.

התראה כדי לבדוק אם יש תקווה לנישואין

אמנם נראה דאין התראה זו מדין אין עונשין אא"כ מזהירין דא"כ מהו הענין דמתרין בו פעם אחת או שתים וכי היכן מצינו בדיני התראה שצריך שתי התראות, ועוד שא"כ היה צריך להזהירו שאם יכה יכפוהו לגרש, והרמ"א לא כתב אלא שמיסרין אותו שלא יעשה עוד, ומתרין בו שאין זה מדרך בני ישראל, ולא הזכיר שצריך להזכיר לו את העונש, דהיינו שיכפוהו לגרש (עי' ב"ש ס"י קט"ו ס"ק י"ז לעניין עוברת על דת דדעת הרבה פוסקים שצריך להתרות בה שאם תעשה כן תפסיד הכתובה), אלא ע"כ עיקר ההתראה לעניין לחייבו לגרשה אינו אלא כדי שנדע בוודאות שאין עוד תקוה שהחיים ביניהם יהיו תקינים, כי כל עוד יש תקוה כזאת אין מחייבים לגרש אלא מנסים להשלים ביניהם. ולכן מתרים בו תחילה ומנסים לראות שמא התראת בי"ד תרתיע אותו ולא ישוב לכסלה עוד. ואם אחרי ההתראה הוא שב על אולתו, רק אז נודע שאין תקוה ומחייבים או כופים לגרש, והכל תלוי בראות עיני הדיינים, ולפעמים גם אם עבר על ההתראה עדיין אין מחליטים שאין תקוה ומנסים שוב ומתרין בו פעם שנייה, ורק אחרי הפעם השנייה הוא שנוכל לקבוע בבטחה שאין תקוה. וזהו ענין שתי ההתראות שכתב הרמ"א. ויסודו של דבר הוא שכל הדברים המנויים בסי' קנ"ד שבגללם מחייבים או כופין לגרש אין זה מטעם קנס על העבר כי אם מתוך דאגה לעתיד, דהיינו שאם ברור הדבר שלא תראה אצלו חיים טובים כפי שציוו חכמים שעל הבעל לכבדה ולספק לה כל צרכיה, אז מחייבים אותו לגרשה, וא"כ דון מינה דאם ברור לנו שאשה זו לא תקבל את סיפוקה גם אחרי ההתראה, וההתראה לא תועיל כאן מאומה, שוב אין מקום להתראה. ובנדון נודע ביהודה הנ"ל היתה תקוה שיחזור למוטב ויתחיל לפרנס את אשתו, כמבואר שם, ולכן הצריך התראה, משא"כ בנידון דבי"ד הגדול הנ"ל - וכן בנידוננו - שהאיש נשפט לשבת שנתיים בבית הסוהר, דשנתיים אלה היא מנועה ממזונות וגם אלף התראות לא תועלנה, דגם אם ירצה לזונה לא יוכל, דכבול הוא בבית הסוהר, וא"כ מה ענין התראה לכאן, והרי זה ככל בעל שאינו יכול לתת לאשתו את המזונות כפי צרכיה דהעלינו לעיל שחייב לגרשה. וראיה ברורה לכך, שהרי לדעת רוב הפוסקים, בעל שאין לו לתת

לאשתו אפילו לחם כופין אותו לגרשה, כנ"ל, ופשיטא דהתם לא שייכא התראה כלל, דעל מה יש להתרות בו, הרי לא באשמתו אינו נותן לה לחם אלא משום שאין לו". ע"כ מפד"ר שם.

נראה כי במקרה שלפנינו אין שום סיכוי שבעולם שיש תקווה לנישואין אלו לאחר כל מעשיו של הבעל וכל ניסיונותיו בביה"ד ומחוץ לביה"ד במשך חודשים ארוכים. גם משום כך אין צורך בהתראה.

נראה להוסיף כי מדבריו בפסק הדין שם (בסוגריים) משמע לכאורה, שבעוברת על דת, לשיטות המצריכות התראה על הפסד הכתובה, ייתכן ומטרת ההתראה היא מדין "אין עונשין אלא א"כ מזהירין", אולם לפי דעות רוב האחרונים אשר אינם מצריכין התראת כתובה, אזי ייתכן שגם בעוברת על דת ההתראה היא לשם בדיקת הסיכוי והתקווה לנישואין. וצ"ב.

רועה זונות ומכה אשתו שחוזר בו מהתנהגותו

ונראה בנידון דנן שיש לבעל גם כיום דין של "רועה זונות" על אף הבעת חרטתו. דהנה מקור הדין בבעל שחוזר בתשובה מהתנהלותו כרועה זונות הוא בשו"ת חכם צבי סי' קלג (הובא בבה"ט סי' קנד ס"ק א') כדלהלן:

"ששאלת ראובן שבא על אשת איש וחוזר בתשובה ואשתו תובעת ממנו גט וליתן לה כתובתה כדאיתא בש"ע עכת"ד.

ואני אומר נשתקע הדבר ולא נאמר לכופ איש כי ינאף את אשת רעהו להוציא את אשתו בגט ואפי' במומר לכה"ת איכא פלוגתא, וכבר נודע דבמקום פלוגתא לא כייפינן. ואף לדברי האומרים דכופין לגרש במומר לכה"ת אין זה ענין לנ"ד ודברי חדושי אגודה שהביא הרב רמ"א אינם ענין לכאן דהתם ברועה זונות ומוחזק לכך ועומד במרדו ומטעם שכתב בעל האגודה דרועה זונות יאבד הון וסופו לא יהיה בידו לפרנסה.

ואף שאין דעתי נוחה בטעם זה שיהא נידון על שם סופו כבן סורר ומורה דחידוש הוא ולא גמרינן מיניה מ"מ אפילו לדברי האגודה אין הדברים אמורין אלא במוחזק לכך ולענ"ד הוא צריך ג"כ התראה אפי' לדעת בעל האגודה. לא מיבעיא לענין הכתובה דצריך התראה דלא יהא זה חמור מעוברת על דת להפסידה כתובתה בעיא התראה כדמסקינן בפרק ארוסה, והדברים ק"ו ומה התם

דלהחזיק ממון ומקולי כתובתה שנינו בכל מקום אעפ"כ צריכה התראה, הכא דלהוציא כתובה מיד הבעל עאכ"ו דצריך התראה. ולא עוד אלא דאף אם רצונה לצאת בלא כתובה אין כופין אותו כלל לגרש אלא אחר התראה דלא יהא איסורא קל מממונא. וזה ברור בעיני אף לפי דברי בעל האגודה.

ואיך שיהיה אין נידון דנן דומה לדברי בעל האגודה, דהתם מיירי במוחזק ורגיל בכך. ועוד דלא היתה כאן התראה. ועוד שהרי שכתב בתשובה ורוצה לקבל עליו דברי חברות ואפילו אם היה מומר גמור אם לא כפואו עד ששב לדת ישראל ודאי שאף האומרים לכוף למשומד יודו כיון שלא כפואו בעודו בהמרתו כיון שחזר בו שוב אין לכופו. ומכ"ש ברועה זונות שבא לשוב בתשובה שאף בעל האגודה מודה שאין כופין אם לא בשעבר על קבלתו פעם ושתים ודבר פשוט הוא שאין לך דבר העומד בפני תשובה וגם חוזר לכשרותו לכל דבר תכף כשיקבל עליו דברי חכמים לשוב בתשובה שלמה סוף דבר המעשה בני"ד ליתן גט הוא שלא כדין ועתידי ליתן את הדין ולהיות הדברים ברורים."

נראה לכאורה, כי גם לדברי החכם צבי מדובר בחזרה בתשובה שלמה וקבלת חברות וקבלת דברי חכמים, אולם הבעל שלפנינו לא חזר בתשובה כוללת שניתן להעיד כי לא ישוב יותר לכסלו. מדובר בגבר שכתוצאה ממעשהו איבד את כספו והוא חושש בעיקר לחינוך ילדיו וגם טוען לאהבת אשתו. אין לפנינו שום ברירות ואף לא קרוב לכך שהבעל לא ישוב להתנהלותו באחד הימים כאשר ירווח לו וייפגש בהתנסות חדשה של אישה זרה. לפיכך מעמדו נותר בבחינת רועה זונות.

נצטט גם מדברי האישה בדיון (כ"א באייר תשע"ב 13/5/2012):

"לא מאמינה לך". "רוצה שקט ממך, תפסיק לומר "אני אשתך".
"סבלתי נפשית שנים, בגידות, התנהגות שלו הוא פגע בי נפשית".
"כמה פעמים ביקשתי ממנו". "אתה רק מדבר".

בדיון אחר (א' בכסלו תשע"ג 15/11/2012) אמרה האישה:

"אתה יודע שלא תשתנה". "איני מאמינה שהוא ישתנה". "איני רוצה. הוא לא ישתנה, אדם לא יכול להשתנות, שבעעשרה שנים אדם רע."

בדיון אחר (י"ב באדר תשע"ב 6/3/2012) אמרה האישה: "אין לי אמון בו הוא צריך לחזור אחרי הוא אלוף בדיבורים."

בהמשך הדיון שם אמרה: "היום זה מאוחר מדי אני מפחדת לחזור לזה איני מאמינה לו."

יש להביא כאן את דברי ה"חזון איש" (אבהע"ז סי' קח ס"ק י"ג) בייחס למורד שדינו נקבע בשו"ע (אבהע"ז סי' עז סעי' א') שכופין אותו לגרשה אם תרצה בכך האישה. וכך כתב החזו"א:

"והא דכופין אותו לגרש היינו אפילו חוזר ממרדו, מיהו נראה דצריך התראה כמש"כ הרא"ש בתשובה כלל מ"ג. ואם עמד במרדו אחר ההתראה ואח"כ זר, כופין, דאל"כ לעולם יחזור וימרוד."

מבואר בדבריו כי מורד שדינו בכפייה, אם לאחר ההתראה חזר ומרד לא תועיל לו בקשת המחילה והתשובה "שאם לא כן לעולם יחזור וימרוד."

גם במקרה דנן לאחר שרעה הבעל בשדות זרים חמש שנים, הכה את אשתו, הענישה והעמידה בפניה על אף תחנוניה ו"התראותיה" הבלתי-פוסקות שוב לא נתקבל בקשתו למחילתה כי "לעולם יעמוד במרדו" ובנד"ד - ברעייתו בשדות זרים. במיוחד לאחר דברי הערוך השולחן שהבאנו לעיל שרועה זונות "גרוע יותר כמובן" ממורד מתשמיש, כלשונו.

דברי החכם צבי עוסקים בחזרה כנה ואמתית וקבלת חברות ברמה גבוהה ביותר עד שבית הדין באומדן דעתו הרחבה יוכל להעריך כי אמנם שב בתשובה שלמה ולא ישוב ויעמוד במעשיו. אלם החזו"א מדבר בסתמא ובפשטות כי אין לסמוך על חזרתו לאחר שלא עמד בהתראה.

פחד וחשש של אישה שבעלה ישוב למעשיו כעילה לגירושין

יש להביא כאן כצירוף וכהמשך לאייהאמון של האישה בבעלה את דברי תשובת המהר"ח אור זרוע (סי' קכו). המקרה שם היה כדלהלן:

"וכן השיב רבינו ישעיה זצ"ל לרבינו אבא מרי על אחד שנשא אשה ושהה עמה ג' שנים ולא יכול לבא אליה. אם יש לכופו ליתן גט. וכתבת אלי כי תפסו את הבחור ונתנוהו בכבלי ברזל ושמוהו בבית הכלא ואחר כך הוליכוהו תפוס לעיר אחרת לבית יהודי שהיה גדול בעיני הדוכס וגזר עליו ליסרו אם לא יתן גט. ובתוך אותה תפיסה נתן גט ונותן גט ובוכה מצוה לכתוב ובוכה. וכשראה שאין לו תקנה

אחרת כי אם ליתן גט בקש שיתנו לו מעט מעות ונתנו לו אם הגט מחמת כפייתו כשר ותינשא בו אם לאו."

וכך כתב שם בתוך תשובתו:

"ונראה דמי שהולך מאשתו בלא רשות ומרחיק שלא יוכל לבא תוך שבת אחת שכופין אותו להוציא אם היא תובעת עונתה. דמה לי אם הדירה מתשמיש שבת אחת מה לי אם הרחיק שאינו יכול לבא לביתו תוך שבת אחת כיון שאין לה פת בסלה וכו'. ומתוך כך היה נראה שכיון שהדירה פעם אחת וכלו ימי נדרו כיון שכבר הדירה פעם אחת היא צריכה להיות כפופה לו ביותר. לפי שיריאים (צ"ל: שיראה) שיחזור וידירנה ואין (צ"ל: אדם) דר עם נחש בכפיפה אחת ולכך כופין אותו להוציא. ודמי לאיני זן ואיני מפרנס דאמר רב (כתובות עז, א) יוציא ויתן כתובה. ואפילו שמואל מודה כגון זה לפי שהיא בושה בכל פעם לבא לב"ד לתבוע עונתה מה שאין כן במזונות. ואם הוא כן זה שברח ממנה ועיגנה כמו שפיר' מדינא כופין אותו להוציא.

וסבורני דגם באיני זן ואיני מפרנס. אפילו אומר כבר אני רוצה לזון ולפרנס יוציא ויתן כתובה לרב מטעם שכתבתי. וא"כ הוא זה שלמד מלאכת בורסקי והוא מן הכופין אותו להוציא בין שהיה עד שלא נישאו בין משנשאו למדו. אפילו אם יאמר לא אעסוק עוד במלאכה זו כופין אותו להוציא. נמצא כפי דבריו אלה אם כנים הם, בדין כפואו."

מבט חדש מצינו בדברי המהר"ח או"ז אלו כי תחושתה של אישה לכשתשוב לבעלה אשר מנע ממנה עונה או מזונות, תהיה - פחד ויראה תמידיים וכפיפות קומה שמא ישוב זה וימנע ממנה שוב את מזונותיה או עונתה. פחד זה מוגדר בדבריו - "אין אדם דר עם נחש בכפיפה אחת" עד כדי כפייה! לדבריו, האישה לא נועדה כדי לחיות חיי פחד כאלה. ייתכן ולפי דבריו לא נזדקק אפילו להתראה. דבריו הם מחודשים. אולם במקרה דנן נראה שהכול יודו שיש מקום לקבלם.

מקרה דנן בו בגד הבעל באשתו עם אישה קבועה במשך שנים, הרי לו הייתה שבה אליו הייתה ללא ספק שרויה בפחד תמידי שמא ישוב הבעל למעשיו. פחד וחשש זה במקרה דנן בוודאי - בכל קנה מידה יותר מהמקרה שהובא שם - הרי הן בבחינת "אין אדם דר עם נחש בכפיפה אחת."

נמצא כי חששה של האישה דנן וחוסר האמון שלה כלפיו מבוססים ואיתנים ובוודאי חייב הבעל לגרשה.

נצטט בעניין זה את דברי האישה בדיון מתאריך א' בכסלו תשע"ג (15/11/2012): "יש לי פחד ממנו, תמיד זה יהיה."

והרי אלו ממש דברי המהר"ח אור זרוע! כל זאת מלבד הציטוטים הרבים הנזכרים שאינה מאמינה לו.

בעל שאינו זן ואינו מפרנס את אשתו וחוזר בו

ומצינו כעין זה בתשובות נודע ביהודה תניינא ס"י ז (הובא בפתחי תשובה לסי' קנד ס"ק ה') כתב:

"ועל דבר האיש שנשא שתי נשים וגירש את השניה ורוצה להשאר עם הראשונה והראשונה תובעת גירושין אחר שבגד בה ולא היה עמה רק חצי שנה ושוב נעלם מעיניה שתיים עשרה שנה ועזב אותה ריקם בלי מזון ומחיה והוסיף חטא על פשע לעבור חרגמ"ה ונשא אשה על אשתו שוב אינה יכולה לדור עם נחש בכפיפה, והבעל טען שמה שנשא אחרת היה ע"פ איש שאמר לו שמתה אשתו והאמין לדבריו. ואמנם זאת נתברר בב"ד שאחר שכבר נודע שאשתו בחיים והתרה בו הרב הישיש אבד"ק בומסלא לגרש את השניה אעפ"כ שהה עם השניה, והבעל אומר חטאתי בזה ולא אוסיף והנני לשוב ולדור עם אשתי הראשונה ולא אבגוד שוב בה והאשה אינה רוצה בשום אופן להשאר עמו רק תובעת גירושין."

נמצא כי הנו"ב עוסק בבעל שלא זן את אשתו שנים וכעת מתחרט וחוזר בו מהתנהגותו. ובתוך תשובתו כתב:

"וטעם שני כתב מעלתו לכופו בשוטין לגרש וכתב שטעם זה אצלו עיקר ונשען על הגהות רמ"א בסי' קנ"ד סעיף ג' שכתב וכן איש שרגיל לכעוס ולהוציא אשתו מביתו תמיד כופין אותו להוציא כי על ידי זה אינו זנה לפעמים ופורש ממנה מתשמיש יותר מעונתה והוי כמורד ממזונות ותשמיש עכ"ל הרמ"א והוא לקוח מתשובת הרשב"א סי' תרצ"ג. וכתב מעלתו כיון שאיש הזה ברח מאשתו ונעלם ממנה שתיים עשרה שנה ומנע ממנה כל ימי משך זמן הזה כל ענייני אישות יש לדמות להגהת רמ"א וכתב מעלתו עוד שכופין בזה

אפי' בשוטיין שהרי דברי רמ"א לקוחים מדברי הרשב"א בסי' תרצ"ג...

והנה אני תמה ובאומר איני זן ואיני מפרנס אפילו לרב דכופין מ"מ מי לא בעי התראה וכי עדיף כח האשה מכח האיש ובכל הני שהאשה יוצאה בלי כתובה בעי התראה ודברי רב מוכיחים כן דרב אמר האומר איני זן וכו' ולמה לא אמר מי שאינו זן ואינו מפרנס יוציא וכו' ולמה תלה הדבר באמירתו אלא ודאי דדוקא כשהתרו בו הב"ד והוא עומד במרדו ואומר איני זן וכו'. ושוב הראני בני הרב מוה' שמואל שכן מפורש בגמ' בכתובות ס"ג ע"א ולא לאימלוכי ביה בעי. ועוד דכל זה ביש לו ואינו זן אבל איש הזה שמתוך עוני הלך מאשתו לחפש לו איזה שירות וכל אותן י"ב שנים סבל בעצמו עוני גדול כמ"ש מעלתו בעצמו שכל השכירות שלו היה שלשה עשר פגים לשבוע ומזה היה צריך לקנות לעצמו מזונות ושאר צרכיו הנחוצים א"כ הרי נפלנו ברבותא שהרמב"ם ס"ל שכופין ור"י בשם ר"ת כתב שאין כופין והרי רמ"א בהג"ה סי' ע"י סעיף ג' הביא דברי ר"י בשם ר"ת שאין כופין."

ובמסקנתו כתב:

"בהא סלקי ובהא נחתי שחלילה לכוף האיש הזה בשוטיין ולא בנידוי כלל ואפילו בדברים לומר לו שאם לא יגרש הוא עבריין ג"כ איני מסכים כיון שהוא אומר שרוצה לדור עם אשתו ולהשכיר עצמו ולעשות כל מה שבכוחו לזון ולפרנס ואם אין ידו משגת מי יעביד עובדא נגד דעת ר"י ור"ת דעני אין כופין אותו."

נמצא להדיא כי טענתו של הנו"ב היא שהבעל לא הותרה. ומשמע שאם היה מותרה כדין לא הייתה מועילה לו טענתו שכעת חפץ לשנות את דרכיו ולזונה ולפרנסה. אמנם משמע מדבריו שההתראה צריכה להיעשות ע"י בי"ד וכפי שצינו לעיל. אולם כבר הבאנו מפד"ר (ג, 310-311) שהנו"ב מדבר כשהייתה עוד תקווה שיחזור למוטב ויתחיל לפרנס את אשתו ולכן צריך התראה לבדוק את הסיכוי והתקווה לשינוי התנהלותו של הבעל. וא"כ במקרה דנן שאין תקווה לנישואין, אין צורך כלל בהתראה שכל מטרתה היא בדיקת התקווה הזו בלבד.

בסיום דבריו הוסיף הנו"ב בחינה נוספת לנידון בו הוא עסק בעניין טענת "מאיס עלי" (עניין המשליך גם לענייננו), וז"ל:

"וואמנס הא ודאי שהאשה יכולה לטעון מאיס עלי מחמת בגידתו
הזמן הארוך הזה ואף שלא התרו בו ולכן אין כופין אותו לגרש
מ"מ היא ג"כ אינה מחוייבת לדור עמו."

הוצאת שם רע של אישה על בעלה שחזר בו

והנה, בפסקי דין רבניים (כרך ח עמ' 105 ואילך) בעניין הוצאת שם רע של אישה על
בעלה ודיון בכפיית גט על האישה בעקבות כך, נכתב בהחלטת הערעור ע"י הרבנים
הגרי"ש אלישיב, הגר"ב זולטי זצ"ל, כדלהלן:

"המכתבים אשר התובעת שלחה למוסדות ולאישים שונים, כולל
למקום העבודה של בעלה, יש בהם - לדעת בית הדין האזורי -
משום הוצאת שם רע כלפי בעלה, ואם לפי הדין המשיא שם רע על
אשתו כופין אותו לגרש, עאכו"כ שהאשה אשר מוציאה שם רע על
בעלה אין לה מזונות (אה"ע סי' ע"ד) - (נימוק ראשון שם בפס"ד)..."

אוסר אשתו מלהשאל כליו והתיר הנדר

...בנוגע לנימוק הראשון, כבר נאמר ע"י בית דין... בנדון כעין זה,
שאין זה דומה להמבואר באה"ע סי' ע"ד, כי שם המדובר הוא
שהגורם לכך - שהשם רע ילך ויתפשט וישיחו בה יושבי שער
ומוזרות בלבנה - קיים, כגון בעל האוסר להשאל כליו לשכניו, כל
זמן שהאיסור קיים, הסיבה קיימת להרחיק אותה משכנותיה,
משא"כ בהוצאת שם רע שהיא נחלת העבר.

וז"ל שם: "...כל הלעז שהוציא, קרה אחרי שמרדה בו ועזבה אותו,
ולכן אף שקיי"ל אם הבעל אסר להשאל כליו לשכניו חייב לגרשה
משום שמוציא שם רע בשכיניה, זהו מטעם שבזמן תקופת חייהם
המשותפים אינו מתנהג אתה כשורה, והאשה איננה יכולה
להמשיך ולסבול התנהגותו המוזרה. לא כן בנידון דנן שאם האשה
תשוב ותשלים אתו, הרי הכל על מקומו יבא בשלום.

ובשלטי גיבורים על המרדכי פרק החובל הביא תשובת הגאונים,
אם הבעל קורא לאשתו זונה מתוך מריבה אין מחייבים לגרשה
אא"כ התרו בו קודם שאם ימשיך להוציא עליה שם רע יחויב
לגרשה..."

ועיין שו"ת רדב"ז סי' אלף רכ"ח... ושרגיל להכות את אשתו ולבזותה תמיד בפני רבים, תשובה... מנדין אותו... אם חזר מוטב ואם לא מכריזין עליו שהוא מנודה אם חזר מוטב ואם לאו... עונשין אותו...

והנה כל הני הילכתא השנויים באה"ע סי' ע"ד: הדירה שלא תתקשט... אסר הבעל כליו על שכיניו... קונם תשמישך עלי אם תלכי לבית אביך... וכו' יוציא ויתן.. כל הני מילי הוא אך ורק כשעבר הזמן כל חד לפום דינו - ועדיין הנדר קיים, ואז חייב הבעל לפוטרה בגט, כי אין בידי הבעל להגביל ולצמצם את תנאי החיים של אשתו באלה הדברים שאשה זכאית ליהנות ולהשתמש בהן.

אולם אם בטרם גירשה הבעל מצא פתח לנדרו, והנדר הותר, מילתא דפשיטא הוא שאין שום מקום בהלכה לחייב את הבעל בגט גם כשעבר הזמן הנ"ל, שהרי לאחר שהותר הנדר יכולה האשה לחיות את חייה בלי כל הגבלות ככל הנשים בנות גילה, ואף כשאסר הבעל כליו על שכיניו, אשר בגלל זה יצא עליה שם רע בשכינותיה ואיכא למימר שעל אף שהותר הנדר אכתי לא נעקר השם רע מעיקרו מכל וכל, מ"מ אין שום טעם לחייבו עכשיו בגט, והסבה והגורם להוצאת השם רע כבר עבר ובטל מן העולם, ומה יתן ומה יוסיף לה הגט, לכל היותר יכולה לדרוש החלפת מקום המגורים אם אמנם נכון הדבר שעדיין היא סובלת משכנותיה עקב השם רע שיצא עליה בשעתו.

מכה את אשתו וחזר בו

ובשו"ת בנימין זאב סי' פ"ח כתוב: "...משם רבינו שמחה מצאתי מעשה באחד שהיה רגיל להכות את אשתו... אחרי כותבי כתב הראשון כתב לפנינו ר"י על חתנו שמכה בתו בתמידות ומבזה אותה בפריעת האשה שלא כדת היהודים... על מה שעבר צריך כפרה גדולה והכבידו עליו לפי הנראה בעיניכם שיוכל לעמוד שיהיה מותרה ועומד מכאן ולהבא, ואם לא יעמוד בקיום השלום והבעל יוסיף להכותה ולבזותה אנו מסכימין אח"כ להיות מנודה..."

מבואר דאם ביה"ד הצליח לרסנו שלא יוסיף עוד להכותה ולבזותה, שוב אין לה עליו שום טענה. ובכן במקרה אשר לפנינו, מכתבי השמצה שנכתבו ע"י האשה, לא שולחו בזמן שהשלוש שרר במעונם... ויש להניח שאם הבעל ישוב לנווהו והשלוש יכון בביתם, אף האשה תחדל מלהשמיץ את בעלה והשם - רע יישאר רק נחלת העבר בלבד, ואין לנו שבכיוצא בזה תחויב האשה לקבל גט או שזה ישמש כנימוק לפטור את הבעל מחיוביו כלפי אשתו.

מאיסות עקב הוצאת שם רע

אמנם יתכן שהשמצות והוצאת שם רע מסוג זה עלולים להמאיס אשה על בעלה, וכבר פסק בית יעקב בסי' ע"ז, בבעל הטוען מאיס עלי באמתלא, רשאי למנוע ממנה שאר וכסות. וזל"ש: וכן מסתבר דלא גרע הוא מהאשה שטוענת מאיס עלי ומבררת אמתלא דאין לה דין מורדת... וכ"כ בשו"ת רעק"א מהדו"ת סי' ע"ד: דבלא"ה היא בכלל טוענת מאיס עלי ונותנת אמתלא מבוררת שאין לה דין מורדת ויש לה כל דיני דמתיבתא, וכיון שאין לה דין מורדת וא"צ לעשות לו מה שמחויבת לו, הכי נמי בהיפוך א"צ הוא לעשות לה מה שמחוייב... לזה דעתי נוטה דיכול למנוע ממנה שאר כסות ועונה". **עד כאן ציטוט פסק הדין.**

והנה יש לדון כי לפי דעת הדיינים שם בפסק הדין הרי גם בנידון דנן הבעל טוען שהוא חוזר בו מהתנהגותו, ואם כך - הרי כי כל הנטען עליו היא "נחלת העבר" כלשון פסק הדין.

אולם נראה כי אין המקרה שלפנינו שייך למקרה שם, שהרי לפי לשונם שם מבואר כי מדובר שהשלוש ישוב לביתם עם ביטול הסיבה - הנדר (ראה הדגשותינו בציטוט פסק הדין לעיל). וגם אם לא יתבטל השם רע שנוצר, הציעו שם בפסק הדין שניתן לעבור דירה למקום אחר. אולם במקרה שלפנינו לא נראה שהטעם - מכה אשתו ורועה זונות - הוא נחלת העבר וכפי שהבאנו לעיל, ובמיוחד לאחר חמש שנים של בגידה, הכאת אשתו והעמדתה בפניה. הפצע הנפשי שנפער בליבה של האישה אינו יכול להימחק.

יש להעיר בנוסף על דברי פסק הדין שם בו נכתב:

"אולם אם בטרם גירשה הבעל מצא פתח לנדרו, והנדר הותר, מילתא דפשיטא הוא שאין שום מקום בהלכה לחייב את הבעל בגט

גם כשעבר הזמן הנ"ל, שהרי לאחר שהותר הנדר יכולה האשה לחיות את חייה בלי כל הגבלות ככל הנשים בנות גילה."

וכראיה לכך הביאו שם מדברי שו"ת "בנימין זאב". אולם בסוף דבריו כתב ה"בנימין זאב" כמצוטט שם כך:

"לפי הנראה בעיניכם שיוכל לעמוד שיהיה מותרה ועומד מכאן ולהבא, ואם לא יעמוד בקיום השלום והבעל יוסיף להכותה ולבזותה אנו מסכימין אח"כ להיות מנודה..."

ובתשובה עצמה הוסיף ה"בנימין זאב":

"...להיותו מנודה בב"ד העליון והתחתון וייעשוהו על ידי גוים לתת גט לצוותו שיעשה מה שישראל יאמרו לו כי כן הסכמתי עם כל חברי שיהא גט מעושה בדין."

ומשמע לכאורה, שאם לאחר התראה ישוב לכסלו שוב יכפוהו ולא תועיל לו חזרה נוספת. וא"כ בנידון פסק הדין בבעל שהדיר את אשתו והותרה על כך ולאחר מכן הדירה שוב והתיר נדרו, יש לעיין האם גם בכה"ג לא יכפוהו לדעת פסק הדין שם, הרי עבר על התראתו. אמנם ייתכן ששם לא מדובר שהתרוהו, אבל אם במקרה שלאחר התראה שב והדירה והתיר נדרו ייתכן שיכפוהו וכפי ששמע בשו"ת בנימין זאב שהובא שם כראיה. והרי כך כתב החזו"א בבעל מורד. וכך כתב הנו"ב בבעל שאינו זן ומפרנס. ואין נראה שיחלקו על כל הני רבואתא.

יצוין בנוסף שגם בנידון דנן ישנה הוצאת שם רע על האישה, שהרי כל משפחתה וקרוביה יודעים על כל שארע לה ועל התנהגותו במשך שנים. בדיון התבטאה האישה כי אין רצונה לשוב אליו מכל הטעמים שזכרו וגם משום שאין יכולה לעשות כן לאחר שכל משפחתה יודעת מה שאירע ואיך תוכל לשוב אליו לשלוס־בית. וכך אמרה בדיון (כ"א באייר תשע"ב 13/5/2012):

"כל האנשים מסביבי יודעים כמה נתתי צ'אנס, כולם מחזיקים אותי כ"סתומה"!!!! אני מתביישת לחזור אליו, כמה צ'אנסים נתתי לו. אמרתי לו בסוף אלך, ואמר לי: תלכי... אני בוכה ומתחננת לו, איני רוצה. אם הייתי נשאת היית הורג אותי, יש לי לחצים, לא בא לראותי כשאני הייתי בלידות, לא רוצה לפתוח הכול, תמיד הייתי לבד."

יש להוסיף כי בשם רע כבנידון דן אין שייך בו גם מה שכתבו בפסק הדין שם שיכולים לעבור דירה למקום אחר ולהיפרד מהשכנים הישנים, שהרי לא ניתן להיפרד מבני משפחתה אשר חוו את סבל בתם והשפלתה במשך שנים.

יצוין בנוסף כי בפסק הדין שם בדעת המיעוט כתב הגר"ש ישראלי זצ"ל:

"וה"ה והוא הטעם בכל השאת שם רע בין שכנותיה, ששם רע זה רודף אחריה תמיד. ולא שייך לומר בזה שכיוון שהשם רע הוא תלוי במצב המריבה שביניהם ואילו אם יחזור השלום לשכון בביתם השם רע ישאר רק נחלת העבר בלבד, כי הנזק שפעל השם רע בין האנשים אינו ניתן להימחק, וממילא אין גם החובה על הבעל או האישה למחול על זה."

לדעת המיעוט לא ניתן למחוק את הנזק שחולל שם הרע. וודאי שבמקרה נשוא פסק דיננו לא ניתן למחוק את הפגיעה הנפשית הקשה וההשפלה שנוצרה בליבה של האישה. אולם כאמור גם לדעת הרוב, בנשוא פסק דיננו נראה כי לא ניתן למחוק את העבר וכאמור.

יצוין בנוסף כי בפסק הדין שם נאמר כי מעבר לכל הטיעונים שם, אם נוצרה מאיסות מצד האישה באמתלא מבוררת כלפי בעלה, אזי חלים עליה הדינים השייכים בסטאטוס זה. ולפי זה נראה כי מאחר שהפסיקה המקובלת היא כי בכה"ג ניתן לפחות להטיל סנקציות מתאימות על פי המקובל, אזי במקרה דן וודאי חל דין זה. מה עוד שלפי המבואר מקרה דן משתייך לדיני החיוב וייתכן אף לדיני הכפייה לגירושין. יצוין כי עניין המאיסות חוזר על עצמו גם בסוף דברי הנודע ביהודה שהבאנו.

האישה ניתנה לחיים ולא לצער

בשו"ת תשב"ץ חלק ב סימן ח (צוין לעיל) נכתב:

"עוד שאלת אשה שבעלה מצער אותה הרבה עד שמרוב הצער היא מואסת אותו והכל יודעים בו שהוא אדם קשה הרבה והיא אינה יכולה לסבול אותו לרוב הקטטות והמריבות וגם שהוא מרעיבה עד שהיא שנאה את החיים והיא אינה יכולה לבא לב"ד מפני שאחד מבעלי ההוראה הפחידה שאם תשאל כתובתה בב"ד שתפסיד אותה הודיענו מהו הדין בזה."

ובתשובתו כתב:

"קרוב הדבר בזה שיוציא ויתן כתובה דקי"ל לחיים ניתנה ולא לצער דנפקא לן מקרא דכתיב כי היא היתה אם כל חי בפרק אף על פי (ס"א ע"א) ואפי' במדיר את אשתו בדברים שאין לה צער כ"כ אמרינן יוציא ויתן כתובה כדאיתא בהמדיר בהרבה מקומות (ע"י ע"א ע"א ע"ב) דוק ותשכח כ"ש בצער תדיר שיש לנו לומר יוציא ויתן כתובה לפי שאין אדם דר עם נחש בכפיפה ואף על גב דבאומר איני זן ואיני מפרנס פסק הרי"ף ז"ל דלא יוציא ויתן כתובה התם היינו טעמא משום דאפשר בתקנה עד שיכפוהו לגרש יכפוהו לזון אבל הכא מעוות לא יוכל לתקון הוא ומקרא מלא דבר הכתוב טוב פת חרבה ושלוה בה מבית מלא זבחי ריב ועוד כתוב טוב ארוחת ירק ואהבה שם משור אבוס ושנאה בו הרי שיותר קשה היא מריבה מחסרון מזונות ואיזו טובה יש לאשה שבעלה מצערה במריבה בכל יום ויום."

"צערא דגופא" (לשון ה"נושא אפוד") כבנידון דן של רועה זונות עם אישה קבועה במשך חמש שנים, בעל אשר מעמיד את אשתו בפינה, סוגר אותה בביתה כדי שלא תצא וכיוצ"ב ואשר גרם לה לפצע נפשי עמוק ולמאיסות ברורה. בכה"ג ודאי נאמרו דברי התשב"ץ כי האישה ניתנה לחיים ולא לצער.

ביה"ד ניסה פעמים אין ספור לשכנע את האישה לנסות שלום-בית אך האישה לא מוכנה בשום אופן. ביה"ד נתן לבעל הזדמנויות אין ספור לנסות לשכנע את האישה אולם ללא הצלחה. הבעל הכריז שבידו לשכנע אותה, אולם האישה לא שינתה את דעתה כלל.

התייחסות חכמים לסבלה של אישה

כתב הטור (אבהע"ז ריש סי' עד):

"נדרה היא שלא תתקשט או אמרה קונם תשמישך עלי אם אתקשט ושמע וקיים לה יוציא ויתן כתובה" (מקורו במסכת כתובות ע"א, ב).

ובב"י כתב: "אבל היכא דנדרה איהי ושתיק לה סברה מיסנא הוא דסני לי."

וכתב שם הפרישה (ס"ק ג"ד):

"דסברא מיסנא סני לי מדקיים הנדר וקשה לה ליישב עמו אפילו שעה אחת שאין דעתה מיושבת ליישב עם בעל ששונא לה ויותר

ניחא לה ליישב כל ימיה בדד בלא בעל ולכן צריך להוציאה מיד וליתן כתובה דהוא נתן אצבע בין שיניה". "דסברא מיסנא סני לי מאחר שתלאה בתשמיש שעיקר האישות תלוי בו והוא קיים הנדר ואין אדם דר עם נחש בכפיפה אחת אפילו שעה אחת וכו'."

נמצא כי אדם שקיים לאשתו את נדרה (ואפילו בשתיקה) העוסק בתשמיש שהוא עיקר האישות נחשב בעיניה ששונא אותה ואינה יכולה ליישב עמו אף לא שעה אחת וכמו לדור עם נחש בכפיפה אחת! ומשום כך ודאי שחייב לגרשה. מקרה דנן בו אדם חי עם אישה זרה קבועה במשך חמש שנים (!) תחת אשתו, מכה אותה (אמנם כאמור ובהסתייגות - כתגובה למכותיה עקב בגידותיו), מעניש אותה, מעמיד אותה בפינה, לא נותן לה לצאת מן הבית. האם ניתן לסבול איש שכזה? האם בכגון זה לא נאמר הפתגם התלמודי "אין אדם דר עם נחש בכפיפה אחת."

פסק הדין

א. הבעל חייב לגרש את אשתו.

ב. הבעל חייב בכתובת אשתו ובתוספתה.

ג. אם הבעל לא יגרש את אשתו במועד שייקבע, ביה"ד ידון בהטלת הסנקציות הקבועות בחוק לאחר פתיחת תיק מתאים. כן ידון בית הדין ב"מזונות מעוכבת".

ד. אם גם לאחר זאת לא ייתן הבעל גט לאשתו ביה"ד יקיים דיון דחוף בעניין כפייה לגט ובאמצעים המתחייבים.

ה. בית הדין קובע מועד לבירור שמות ולסידור גט ליום י"ח שבט התשע"ד (19/01/2014) בשעה 09:00.

לצורך בירור השמות, על כל צד להביא לבית הדין עד אחד, קרוב משפחה מדרגה ראשונה (אבא או אימא, אח או אחות). כמו כן עליהם להמציא את הכתובה ותעודת נישואין (או העתק, ניתן להשיג מהרבנות המקומית שבה נרשמו הצדדים לנישואין) וכן תעודת זהות וספח.

לצורך סידור גט, על הצדדים לפתוח במזכירות בית הדין תיק סידור גט.

לצורך קידום ההליך הצדדים נדרשים: 1. לשלם אגרה בסך 247 ₪ לכל צד עבור תעודות הגירושין; 2. להמציא לתיק תמונת פספורט אחת לכל צד. יש לרשום על גב התמונה את שם בעל/ת התמונה ומספר ת"ז. לאחר תשלום והסדרת הגט, תישלחנה תעודות הגירושין לצדדים בדואר בתוך 14 יום.

הרב שניאור פרדס

אנו מצטרפים למסקנות.

הרב מיכאל עמוס - אב"ד   הרב אריאל ינאי

נפסק כאמור.

ניתן ביום י"א בשבט התשע"ד (12/01/2014).